

publicè gubernationi. Unde Lessius lib. 2.
de iust. & iure cap. 9. dubit. 12. non obstante,
quod priore sententiam amplexus sit,
tandem n. 145. fateatur, pro danno vita,
& pro injury deberi satisfactionem qua-

dam signis doloris, & petitione venie
imo interdum, sicut ex Charitate, &
naturali exigitate, adesse obligationem ad
aliquam pecuniarum satisfactionem, pra-
fertum si heredes sint pauperes.

DISTINCTIO IV.

De Sexto Præcepto Decalogi.

QUESTIO I.

De Castitate, & opposito vito Luxurie,
ac utriusque speciebus.

SUMMARIUM.

1. Quia hoc Præcepto prohibeantur, & cur
hic agatur de Castitate?

2. Castitas, quid?

(a) Conformatio dictis Tract. 7. dist. 2.
num. 24.

3. Castitas, alia perfecta, alia imperfecta.

4. Castitas adhuc triplex.

5. Conjugalis, viduatis, & virginalis, que
ex eis est perfector.

6. Virginitas, quid, & quo importat?

7. Quid de Virgine vim pess?

8. Luxuria, quid?

(b) Ut dictum Tract. 4. dist. 3. q. 3.

9. Luxuria species, quid?

10. An omnes distinguuntur in genere Luxu-

riae?

(c) Tract. 5. Dist. 3. n. 11. 14. & 15.

11. Sexto Decalogi Præcepto, quod E-
xod. cap. 20. proponitur his verbis:
Non mechaberis, non solum prohibetur Ad-
ulerium, quod proprie Matitia dicitur,
verum etiam universaliter omnis illicitus
concubitus, & inordinatus actus in mate-
ria venerea. Antequam autem foeditas,
iniquitatem hujus viti explicetur, cum
contraria iuxta se postea magis eluceant,
opera precium fore vixum est, ipsius Casti-
tatis naturam, excellentiisque declarare, quam admiratus Sapientia exclamando dixit:
Cap. 4. O quam pulchra est casta generatio cum
claritate! Immortalis est enim memoria illius;
quoniam quod Deum nata est, & apud homines.

12. CONCL. I. Castitas est species Tem-
perantie, que moderatur inordinatum ap-
petitum, ulimumque venereorum. Ita com-

muni. (a) Sic utrum Abstinentia, &
Sobrietas moderantur inordinatum appeti-
tum & ultim. in cœlum, & pœculatio, ita
Castitas moderatur inordinatum appeti-
tum venerosum.

3. CONCL. II. Castitas generatio alia
est perfecta, alia imperfecta. Perfecta est,
qua ab omnibus volutatibus carnis, tam li-
cet, quam illicitis, perpetuo abstinerere pro-
ponit: unde haec etiam affectum nuptia-
rum excludit. Imperfecta vero est, qua ad
tempus dumtaxat id proponit, vel tolura
intendit ab illicitis abstinere, sed licet
moderate uti, prout fit in Matrimonio.

4. Dende Castitas communiter dividitur in Conjugalem, Viduatis, ac Virginalem.
Et de hisce tribus Castitatis speciebus
mentionem faciens D. Augustinus lib. de
viduitate, inquit: bona est pudicitia con-
jugalis, melior viduatis, & optima vir-
ginalis. Item D. Hieronymus cap. 13. in
Mattheum, & lib. 1. contra Jovianum,
ac aliis, fructum concubinum assignans Vir-
ginibus & sexagenarium Viduis; & trige-
simum honestis, pisticum Conjugibus.

5. Castitas conjugalis est prædicta Castitas
qua defecationes tactus circa
res veneras moderatur in conjugatis, ut
debito, & licet dumtaxat modo admittan-
te: videlicet causa prolis, aut virante
incontinencia, vel reddendi debitum, &
hoc temporibus, ac locis congruis, modo nat-
urali, non autem explente libidinis gratia.
Castitas viduatis est, si post obitum alterius
conjugis servator perfecta Castitas.

Tandem Castitas virginalis est ipsam Vir-
ginitas; & haec est absolute perfecta Castitas,
& omnian perfeccio. prout ostendit D.
Apolitus 2. Corin. 7. etfque unanimis SS.
Patrum sententia, ac novissime definitum.
In Concilio Trid. Sef. 24. can. 10. ibi: si
quis dixit, statim conjugales anteponendum
esse statui virginitatis, vel calibaris. & nos

effe

Bellilitatem, Sodomiam, ac indebitum
concubendi modum. Ita Maistrus dis. 15.
Theol. Mor. num. 141. Sannig. dis. 2. de Tem-
perantia quest. 3. n. 4. & alii: quamvis non
nulli omittant Sacilegium; id est, Sacile-
gium concubinum a persona, vel cum per-
sona per votum simplex, vel solemnis Casti-
tatis, aut suceptiōne ordinis Sacri Deo
facta, committunt.

6. Porro Virginitas determinabitur a Au-
gustino lib. de S. Virginitate cap. 13. quod
sit in carne corruptibili incorruptionis, perse-
tua modestia. Duo enim dicit Virginitas,
integratim videlicet corporis, in tan-
tum, ut nunquam in perpetuum consentia-
tur in carnis corruptionem; ac incliper pro-
positum obseruant integratim illam in
perpetuum. Unde vere Virgines non sunt
parvuli, quantumvis carnae integri, quia
huiusmodi propositum non habent: ne-
que adulti volentes aliquando nubere, eo
quod propositum perpetuo feruunt Vir-
ginitatem non habeant; nec etiam illi,
qui mentaliter consentiant in rem vene-
reanam opere subficio, ut ratione
proxime dicunt. Verum in his Virginitas
amissa adulterio recuperabilis est per po-
nitentiam, ut habet Summa Angel. ca V.
Virginitas, & Sylvester idem n. 2. & alii.
Quamvis Lessius lib. 4. t. 2. n. 113. ad alii.
Malitia Injustitia, Incestus malitiam con-
tra Pietatem, Suprum malitiam violentia
&c. In proposito de singulis (empto Sacri-
legio, de quo jam alibi (c) dictum) Specia-
liter loquendo, sit

QUESTIO II.

De Fornicatione, Adulterio, & Stupro.

SUMMARIUM.

11. Fornicatio, quid, & quam grave pe-
catum?

12. Fornicatio est intrinseca mala.

13. Concupiscentia, quid, & quantitas ma-
litiae?

14. Fornicatio cum sponsa aliena, an ad-
dat specialiter malitiam?

15. Peccatum carnis fideli cum infidelis, an
habet malitiam specie distinctam?

16. Adulterium, quid, & quo modo con-
tingat?

17. Adulterii quanta malitia, & quo ejus
pena?

18. Adulterium est gravissima Fornicatione,
etiam conuentiente altero conuge.

19. Stuprum variis modis accipitur.

20. Stuprum propriissime, quid, & quo pa-
na ejus?

21. CONCL. I. Simplex fornicatio est pec-
catum Luxurie, quo soluta cum
soluta per carnalem commixtionem peccat.
Ita communis. Et quidem Fornicationem
est peccatum mortale, de Fide est, & ha-
betur ex illo ad Ephes. 5. Omnis fornicator,
aut immundus non habet hereditatem in re-
go Christi, & Dei; & ad Galat. 5. Manifi-
stare

Sunt autem opera carnis, que sunt immunditia, impudicitia, luxuria &c. & his similia, quae praevio vobis, sicut pradixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur; & alibi.

12. Quinimo Fornicatio non solum est peccatum mortale ex prohibitione legis Divine, sed etiam est intrinsecus malum, ipsique rectas rationes diffona. Hinc quippe D. Apollonus 2. Corinh. 6. pluribus rationibus demonstrat malitiam eius: implicat autem, quod malitia cuiusquam probetur argumentis petitis a ratione, nisi ejusmodi malitia sit diffona rationi. Accedit, quod vagus concubitus, five forniciatio, sit contra bonum prolis; nam ad educationem hominis non fulgium requiritur cura matris, a qua nutritur, sed multo magis cura patris, a quo est instruendus, & defendendus, atque in bonis tam interioribus, quam exterioribus promovendus: ac proinde contra naturam homini est, quod utatur vago concubitu, utpote per quod tollitur certitudo prolis respectu patris, & econtra prout optime argumentaverit Doctor Angelicus 2. quæst. 154. art. 2. Hinc merito Innocentius XI. sequenter inter alias, ordina 47. propositionem damnavit: *Tam claram videtur, forniciationem secundum nullam insolvere malitiam, & solum esse malam, quia inertienda, ut conservari omnino ratione diffonam videatur.*

13. Ad hanc Luxuria speciem reducitur Concupiscentia: qui est Fornicatio continua cum certa aliquo persona soluta, & cohabitatio cum illa. Et si peccatum grave, ac periculofum, eo quod hominem in continuo statu peccati mortalis detinet; quia Concupiscentia, quamdiu Concupiscentia retinet, in continuo proposito, saltem virtuali, peccandi permanet: ut proinde de ejusmodi homine Concupiscentio dicit posse illud Iob, cap. 15. *Bibit, quasi aquam, iniquitatem.* Unde Doctores communiter docent, Concupiscentia, sicut & Meretricium, absolvit ordinare non debere, nisi dimisisti prius concubina, eaque e domo ejetas; at loquunt enim non adesse in ipso firmum propositionem emendationis, cum vellet perseverare in occasione proxime peccandi.

14. Quares: an Fornicatio cum sponsa alterius de futuro, addat speciale malitiam? Affirmant multi Doctores, sponsa addebet Fornicatio sponsi, aut saltem sponse, novam malitiam injuristiæ specie distinctam, & in Confessione necessario explicandam. Econtra alii negant, & quidem probabi-

lius, ut docet Maistrus disp. 11. Theol. Mor. n. 119. Ratio hujus posterioris tentativa est, quia per sponsalium de futuro nondum sponsus acquisivit ius in corpus sponsi; hoc enim jus consequitur solum per matrimonium de praesenti.

15. Quares ulterius: an peccatum carnale per sona fidelis cum infidelis, v.g. Judea vel Turcifla, sit Fornicatio simplex, vel addat novam malitiam specie distinctam, & in Confessione necessario aperiendum? Affirmat hoc posterius Sanctus lib. 7. de Matr. disp. 5, cum nonnullis aliis, eo quod specialiatione conjugium Fidelis cum Infidelis fuerit prohibitus per Ecclesiam, videbatur ob motuum Religionis; & quia talia conjugia sunt dannata cum Fidelis, tunc donec educatione prolis: atqui haec eadem ratio militat in accessu fornicario; ergo. Negant econtra Azorius part. 3. lib. 2. cap. 19. Tamburinus, Diana, Filinius, & alii: et tum quia nullo iure probatur, malitiam illam esse specie distinctam: tum quia in Matrimonio est longe major coniunctio, quam in accessu fornicario; ergo non valet allumpta paritas.

16. CONCL. II. Adulterium est peccatum Luxuria, quo violator fides conjugis, & fit accessus ad alienum torum. Contingit vero Adulterium tribus modis. I. Quando folius miscetur carahrung cum conjugata. II. Quando conjugatus cum folita. III. Quando conjugatus cum conjugata. Ut quando primus duobus modis committitur Adulterium simplex; tertio autem modo duplex, neceſſario proinde in Confessione aperiendum; quia tunc due injuria communitor ut utriusque conjugem innocentem, ac fieri duplex conjugalem, duplexque Sacramentum Matrimonii.

17. Porro Adulterium esse peccatum mortale, certum est; unde specialiter hexagesima Decalogi precepto dicitur: *Non mactabis.* Quinimo tanta eius est malitia, ut ei secundum Leges Civiles pena capitis statuatur, l. Quamvis 30. C. ad leg. Jul. de Adulteriis ibi: *Sacriligerus nuptiarum gladio pauciri eoperit;* juxta & item *Lex Iusta, Infor. de Publicis Judiciis.* Quamvis Doctores velint, hanc poenam non competere, nisi pro Adulterio duplicato, sive formato (quale est, quod committitur a personis utriusque conjugatis) vel sepius repetito, id est, de quo jam semel punitus est Reus; atque etiam haec poena in foeminais ob sexus fragilitatem mitigata fuerit. *Auth. scilicet.* C. Ad.

Leg. Jul. de adulteriis, ubi inter alia statuatur, quod hodie adultera verbata in Monasteriis mitiantur.

18. Inter certum est, Adulterium esse gravius peccatum simplici Fornicatione, qui præter communem Luxurie malitiam, quæ etiam datur in Fornicatione, continet novam & specialem injuriam, atque injuriam, quæ inferunt conjugi nonnulli, cujus ius in corpus sibi confortis violatur, simulque Statui ac Sacramento Matrimonii. Et hoc intelligit, etiam alter conjux confitiat in ejusmodi turpum actum, & adhuc eum ob injuriam fidei conjugali, & Sacramento Matrimonii interrogatur, est Adulterium, & continet specialem malitiam. Unde Innocentius XI. hanc inter alias, ordinat 50. Propositionem merito damnavit: *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium, adeoque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.*

19. CONCL. III. Stuprum tribus modis sumitur. Primo, per omni concubitu legibus prohibito. Sic non tantum deforatio virginis, sed etiam Adulterium, Incestus, & Sodomia. Stuprum dicitur. Quomodo Stuprum in Jure Civili quandomque sumitur; ut l. *Inter Libros.* ff. ad legem Jul. de adulteriis, ibi: *Lex Julia stuprum, & adulterium promiscue appellat.* Et l. *Stuprum.* ff. cod. ibi: *Adulterium in iuxta admittitur, stuprum in viribus, vel virgine, vel pueru, cum concubantibus.* Deinde & magis stricte Stuprum sumitur pro illicita deforlatione Virginis sub cura parentum existens, ut loquitur D. Thomas 3. 2. quæst. 154. art. 6.

20. Tertio tandem, ac propriissime, Stuprum sumitur pro violenta virginis corruptione. Unde Stupratores, & corruptori in Fornicatione ad nihil ei tenetur; quiaquid si de iuri humani disponente, quæ ante tentationem Judicis non obligat. Ita Iesu lib. 2. cap. 10. dubit. 1. & 2. Maistrus disp. 9. Theol. Mor. n. 57. & alii, Ratio est: quia volenti non fit iuria, iuxta Reg. 27. *Juris in 6. ibi: Scienti & conscienti, non fit iuria, neque dolus.* Quinimo tunc non committitur proprio Stuprum, cum absit vis; licet in sensu largiori Stuprum appellari possit.

21. Et quamvis aliqui Doctores velint, in tali casu corruptorem teneri aliquid restituere parentibus, vel iis, sub quorum cura ei puella deforata; eo quod & his videatur iuria, dannumque aliquod irrogatum; cum hac de causa cogant augere domet ad inventandas filias æque competentes nuptias, ac si violata numquam fuerit; Alii tamen

QUÆSTIO III.

De obligatione Restitutionis ratione Stupri, &
Adulterii.

SUMMARIUM.

21. Qui virginem consentientem deforavit, an teneatur ei ad restitutionem?
22. Vel saltem parceribus ejus?
23. Quid pro foro externo?
24. Quid, si vi, vel fraude quis usum corporis virginis extortus?
25. Limitatus hujus foliationis.
26. Qui sub promissione Matrimonii, etiam fidia, aliquam deforavit, teneatur eam ducere.
27. Limitatur hoc?
28. Partu non secuto, an conjux adulterans teneatur quid restituere?
29. Secuto partu tentatur Adultera damnum reparare, quibus?
30. Quibus modis id fieri posse?
31. Non teneatur Adultera crimen suum revelare.
32. Nec filius teneat credere matri, affectenti, se esse spurium.
33. Quid dicendum de Adulterio?
34. Quando, & quomodo ipsi teneant ad restituendum?
- (4) Ut dictum superius Dist. 2. n. 44.

21. CONCL. I. Qui Virginem consentientem deforavit abfite vi, vel fraude, aut promissione Matrimonii, corruptor in Fornicatione ad nihil ei tenetur; quiaquid si de iuri humani disponente, quæ ante tentationem Judicis non obligat. Ita Iesu lib. 2. cap. 10. dubit. 1. & 2. Maistrus disp. 9. Theol. Mor. n. 57. & alii, Ratio est: quia volenti non fit iuria, iuxta Reg. 27. *Juris in 6. ibi: Scienti & conscienti, non fit iuria, neque dolus.* Quinimo tunc non committitur proprio Stuprum, cum absit vis; licet in sensu largiori Stuprum appellari possit.

22. Et quamvis aliqui Doctores velint, in tali casu corruptorem teneri aliquid restituere parentibus, vel iis, sub quorum cura ei puella deforata; eo quod & his videatur iuria, dannumque aliquod irrogatum; cum hac de causa cogant augere domet ad inventandas filias æque competentes nuptias, ac si violata numquam fuerit; Alii tamen

magis communiter, & probabilitate, id negant, ut notat citatus Maistrus num. 58. Idque tum ob rationem praedictam; tum quia puer habet liberum usum sui corporis; potestque absque parentum, vel curatorum iniuria, nubere ad libitum, etiam minus aequali; ergo neque pueri eis iniuriam facit, neque deflorator, de pueris contentu apponens impedimentum miliorum nuptiarum.

23. Dicitur in Conclusione, in Foro conscientie: Nau in Foro externo virgo deflorata semper presumitur deflucta, nisi contrarium probetur. Lugo diff. 12. de iust. & iure num. 3. Et hinc deflorator obligatur ad restitutionem illam, quam Jura imponunt, qui Virgines ledixerunt, de quibus in Jure canonico cap. 1. de adulterio, sic statutum: Si seduxeris quis virginem nondum defloratam, dormieritque cum illa, dotabite eam, & habebit uxorem. Si vero pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum datis, quam virginis accepit confessorius. Ceterum ante sententiam Iudicis corruptor ad hoc non tenetur, si abique vi, vel fraude, virginem sponte consentientem defloravit.

24. CONCL. II. Nihilominus, qui vi, aut fraude usum corporis a Virgine extorxit, et si absque promissione Matrimonii, tenetur eam vel Matrimonio fibi copulare, vel dannum alium reparare. Ita Iesius loc. cit. n. 59. Maistrus n. 59. Navarrus, & ali. Ratio est: quia tunc damnum per injuriam illatum est, ergo debet refarciri: hoc autem fit vel Matrimonio, vel danni astimatione: ergo ad alteritatem horum tenetur, & quidem in Foro conscientiae, atque ante sententiam Iudicis.

25. Hoc tamen intelligendum est cum c. Lefeo n. 15. & aliis, nisi pueri talis postea aque commode poterit nisi nuptiae, ita ut nihil detrimenti accepterit: quia in tali casu deflorator non obligabitur eidem quidquam necessario restituere, cum damnum nullum se ipso sit fecutum, prater ipsam pudicitiam deflorationem, que irreparabilis est, & pretio non estimanda. Et hoc plerumque contingit, quando defloratio virginis est osculta, nec coram hominibus manifestata.

26. CONCL. III. Qui promisit conjugium, & ea fse conditione usum corporis imperavit, tenetur eam ducere, etiam si fse promisisset. Ita etati Autiores. Ratio est: quia vel sinecure promisit corruptor Matrimonium, & tunc tenebatur vi promissio-

nis; nam omne promisum cadit in debitum vel fse, & tunc tenebatur ratione iniulta deceptionis, atque subflecta lassonis.

27. Excipe, nisi deflorator talia signa dederit, quibus feminam sufficienter agnoscere potuit, promissio subfete dolus, aut ipsam conditionis, seu statutum inqualitatem agnoscens, facile suppicari potuit, illum similem solum nuptias promittere, ut ea fruenteret. Ratio huius limitationis est: quia in tali casu ipsa non praefumitur decepta, sed fingere deceptionem, ex etiaria sua voluntate confidit in actum turpem; unde corruptor in foro conscientiae ad nihil eius tenetur, iuxta dicta n. 12. & notat citatus Maistrus n. 62. cum aliis.

28. CONCL. IV. Quantum attinet ad obligationem restitutions ex adulterio provenientem: esti Adulterium sit peccatum gravissimum, & contra Iustitiam, eo quod adulterans privet conjugem innocentem iure suo, quod habet a corpore ipsis: statim partus, aut aliud damnum non sit factum, non tenetur conjux adulterans pro hac injurya, conjugi innocentis illata, ad aliquam compensationem pecuniarum; sed sufficit satisfactio per signa doloris, aut venia petitionem ab offendo, si eidem Adulterium conjugis innotescat. Quod si injurya talis sit penitus occulta, hec latifacit locum non haber, sed sufficit seria penitentia, & satisfactio coram DEO. Ita communis.

29. CONCL. V. Quid si partus sit factus, tenetur Adulteria, quantum fieri potest sine famae dilpendio, & vita periculo, procurare, ne legitimis harebris, ac alteri conjux innocens, ratione hujus suppositionis illegitimum prolis aliquodam damnari patitur. Ita Scotorus 4. diff. 15. g. 2. & communis aliorum. Ratio clara: quia per educationem prolis adulterina minuitur substantia legitimorum filiorum, alteriusque conjugis innocentis: & si proles adulterina supervivat, aquae cum legitimis filiis harebribus adire velit, multum illis ruris de sua portione detrahatur. Atque horum omnium dannorum causa, est conjux iniuste supponens partum adulterinum: ergo ipsa ex Justitia tenetur labore, ut hac donna legitimis harebris non obveniant; et si, si eventura sunt, in alio refarciantur, sive fac debita restitutio, seu recompensatio damnorum illatorum.

30. Queres autem, quomodo hujusmodi restitutio, seu damnorum illatorum compensatio,

fatio, fieri possit. Resp. a Doctoribus, & praedictis Scoti l. e. vario assignari modos, quorum principaliores sunt sequentes. I. Si conjux adulteria habeat bona parapernalia, debet, quantum Jura permitunt, eadem relinquere legitimis filiis in compensationem damnorum illatorum, quod idem facere poterit ex dote sua. II. Tenuerit diligenter adulterium, ut ex labore suo lucrum capiat, siveque bona filiorum legitimorum pro compensatione damnorum illatorum adaugeret. III. Debet solitus sumptus immittire, quantum commode poterit immittire conditione statua, valitudinis &c. ex eundem fiscen. Porro si Adulteria prouiderit dubites, v.g. ex vicinitate Copulis Marit. num proles sit spuria, vel legitima, iuxta La Croix lib. 3. Theol. Mor. part. 2. n. 335. excusatibus ab hoc onere Restitutions: quia in dubio praefumitur pro Matrimonio, cui Proles tangunt favor adjudicatur: ut Tefta codem Auctore cum Tamburino sententiam communis.

31. CONCL. VI. Nihilominus Adulteria non tenetur se prodere, aut crimen suum revelare ullo modo, neque in mortis articulo, neque per Confessarium; sed tenetur solum alios modis iam enumeratis laborare, quantum potest, ut hereditas relinquatur veris heredibus, aut in alio compensetur. Ita communis. Ratio est: quia talis revelatio non potest fieri nisi jactura famae, aquae honoris, immo nec facile fieri, fine periculo vita, aut aliorum incommodeorum: aquae jactura famae non tenetur restituere bona fortuna, utpote quae sunt ordinis inferioris: ergo.

32. Accedit, quod talis revelatio plerumque patimillia, cum filius non tenetur credere matris iug. afferenti, se esse spurium: tum ob presumptionem, ac publicam opinionem, quia censetur esse legitimis filius, & natus ex Matrimonio: tum ob possessioinem, in qua existit, ne proinde ex ea ejici potest, donec convenerat. Quinimo nonnulli Doctores, quos citat Fagranus c. Cam effig. n. 130. de Testamento i. & sequitur Monachus de Arboriarum Judicium lib. 5. Cap. I. n. 28. futuru reputant filium, si credit matris, afferenti, eum ex Adulterio esse genitum.

33. CONCL. VII. Loquendo nunc de Adultero, non tenetur est facile credere mulieri adulterio, dicens prolem natam efficiunt. Ita Doctores passim. Ratio est: quia potest probabilitate, & prudenter presumere, feminam potius ex marito suo concepit, nisi de oppofito conetur; ut puta quia maritus absuit, vel concurredit alia conjectura.

34. Quod si vero Adulteria cognoscatur, problematis suum, vel certe nullum habeat, justam causam dubitandi, temetate & ipse ad restitutionem pro sua parte. Et quidem in primis obligatur restituere, seu compensare ea, quae impensa fuit in alimenta prolis a tercio anno etatis, & deinceps: nam educatio prolis primo quidem triennale ad matrem pertinet, sequentibus autem annis ad patrem. (a) Deinde ejusmodi. Adulteria tenetur una cum Adultera refarcire damnum, quod legitimis filiis ex illegitimis successione obvenitum est, etiam si suo confito non fuerit auctor suppositionis. Ratio est: quia Adulteria iniquo facto suo una cum matre est causa damnorum filiis legitimis illatorum: ergo una cum ipla tenetur ad restitucionem: ex praedictum, quia iniquo suo facto matrem cogit, pro conservanda sua fama problematis, etiam si sua fama problematis, etiam si sua fama problematis.

QUÆSTIO IV.

De Inceſtu, & Raptu.

SUMMARIUM.

35. Inceſtus quid?

36. Superaddit luxuria speciem malitiam. Et ad quod gradus extendatur?

37. Inceſtus inter diversos gradus, an species distinguantur?

38. Sententia probabilior.

39. Raptus, quid?

40. Ad Raptus tria requiruntur, quae?

41. Quae eis malitia?

42. Quae pars in Raptore constituta?

38. CONCL. I. Inceſtus est peccatum Luxurie cum consanguinitate, vel affinitate, intra gradus iure prohibitos communis. Ita in re communis.

36. Porro Inceſtus est peccatum mortale, superaddens Luxurie speciem malitiam: & quidem eo graviorum, quo gradus consanguinitatis, vel affinitatis inter percantes est propinquior. Ratio est: quia est contra reverentiam iuri sanguinis debitam, ipsam-

ipsamque virtutem Pietatis. Unde ex infinitu naturali apud omnes Gentes damnatur concubitus cum consanguinitate in linea alicente, vel descendente, imo etiam in linea collaterali intra certos gradus: quamvis Iure Ecclesiastico extensa sit potest modum talis prohibitio usque ad quantum gradum consanguinitatis, & affinitatis ex copula licita, seu conjugali consurgentis; vel si affinitas coniugari ex copula licita, sive iuris, usque ad secundum gradum inclusivae nova Constitutione Concilii Tridentini. Sess. 24. de Reformat. Matrim. cap. 4.

37. Quares, ut Incestus inter diversos consanguinitates, vel affinitatis gradus commissi, distinguantur species; adeo, ut ipse gradus consanguinitatis, vel affinitatis sit necessario in distinctione explicandus? Responsum Mafrius, l. 11. Theol. Mor. n. 122, tres esse diversa Doctorum sententias. Nam Navarrus, Valenta, Vaquez, & quidam alii volunt, omnes illos gradus species distinguunt. Econtra Tamburinus, Cajetanus, Sotus, & Thomistus, passim volunt, omnes illos gradus, & Incestus in ipsum commisso, esse eisdem specie. Ratione dant, quia initis omnibus peccatur contra eandem Pietatis virtutem, & reverentiam juri fanguntur debitan. & consequenter in his omnibus reperitur una species deformitas, iternam eandem species modo gravior, mode levior, iuxta maiorem, vel minorem graduum distantiam. Et haec sententia tunc praecipue deferire poterit, quando poenitentis non potest explicare gradum Incestus, quin Confessorius veniat in notitiam complicitis.

38. Tertia sententia est media, videturque probabilior, ac in praxi communiter tenenda. Hac in primis admittit, quod Incestus cum consanguinitate species distaret ab Incestu cum affine in eodem gradu: ita enim vincula species differunt. Iustius lib. de just. & iure cap. 3. n. 79. Deinde eadem sententia docet, Incestum commissum cum consanguinitate in linea recta, ut puta cum matre, vel a via species distinguere ab Incestu cum aliqua, in linea collaterali commisso, v. g. cum forore, vel consobrina; nam nullo unquam casu legitime congressus cum consanguinitate in linea alicente, sicut in collaterali. Tandem dicta sententia docet, etiam Incestum in primo gradu consanguinitatis linea lateraliter, respectu remotorum esse species distinctum: quem proinde, sicut & primum gradum affinitatis, plenius Doctores in Confessione exprimentur putant. Ratio horum est:

quia longe alia reverentia debita est matre, quam forori; & consequenter immorior consideratur esse Incestus cum matre commissus: prout hoc ipsum natura dicit, a tali contumeliam, quam ab alio abhorrens. Idem dicendum respectu fororis in ordine ad alios remortores gradus.

39. CONCL. IL Raptus hoc loco proprius dicitur, cum persona aliqua invita, vel reflectentibus ejus parentibus, aut illis, sub quo rum cura est, adducitur per vim ad libidinem expediens, vel ad Matrimonium contrahendum. Ita definiuntur ex e. Læsi illa, 36. q. 2. & c. 5. quis virginem, 36. q. 2. juncto Conclilio Tridentini. Sess. 24. de Reformat. Matr. c. 6.

40. Colliguntur propter Raptum proprium dictum tria requirent. I. Abducione personae rapta a domo sua, vel paterna, ejusque in aliena detentio: unde Raptus non committitur ab eo, qui Virginem in domo paterna repertam ibidem violat, aut vi opprimit, sed id potius Stuprum. II. Requiritur, ut abducione illa fiat causa libidinis, vel Matrimonii contrahendi: in quo casu Raptus est impedimentum dirimens Matrimonii, ex Constitutione nova Concilii Tridentini cit. 6. III. Requiritur vis illata: unde, quando nulla vis infertur feminis, sed ipsa sponte consentit, & incitis parentibus cum amatio discedit, proprie Raptus non est, sed fuga voluntaria.

41. Raptus igitur inter species Luxuriae

QUE-

pertenit ad reponit, ratione intentionis pertinentis ad Luxuriam; quia nempe libidinis causa fit. Quamvis simul aliam malitiam contra Iustitiam includat, qua vis infertur vel puerilis, vel parentibus, aut curatoresque.

42. Unde merito graver poena utroque Jure in Raptore sunt constituta; videletur de Jure Civili pena capituli l. nn. C. de Raptu virginum, & de Raptu Canonicorum autem publica poena: & ut Raptor sine spe conjugii maneat. c. Raptor, & c. Statutum 27. q. 2. His novissime Concilium Tridentini. Sess. 24. de Reformat. Matr. c. 6. alias penas addidit; videlicet penam excommunicationis a Raptore, & omnibus illi consilium, auxilium, apt favorem probentibus, ipso iure incurriendam, perpetuaque infamia: & quod inter Raptorem, & Raptam, quamdua haec in potestate Raptoris manerent, nullum posset confiteri Matrimonium.

Quæst. V. De prima specie Peccati contra naturam. 335

Q U A S T I O N E .

De prima specie Peccati contra naturam, quæ est
Mollities.

S U M M A R I U M .

43. *Recentum contra naturam, quid, & quae species?*
44. *Mollities seu Immunditia, quid? & quae peccatum?*
45. *Mollities est intrinseca mala, & in nullo casu licita.*
46. *Nan licet Medicis, media applicare infirmis ad eas procurrandam.*
47. *Quid de aliis pharmaci?*
48. *Solario noscibilis infanticie.*
49. *Omnis pollutiones sunt eiusdem speciei.*
50. *Pot accidentis tamen est consueta possunt alia species malitia.*
51. *Pollutio indirecta voluntaria est peccatum mortale.*
52. *Quid si non fuerit preius talis efficiens ex postea causa secururus.*
53. *Aliæ limitationes.*
 - (b) Tract. 1. Dist. 2. n. 12. &c. 13.
54. *Pot accidentis est effectus pollutionis, si causa est tantum venialiter mala?*
55. *Quid de pollutione in somno oritur?*
56. *An si licetus desiderare pollutionem?*
57. *Aut simplici affectu de ea naturaliter sentire gaudere?*
58. *Dissipatio, quomodo differat a pollutione.*
59. *An huiusmodi habent locum in Difflatione?*

43. *Pecatum contra naturam, quod est vitium inter catervas Luxuriae species gravissimam, est actus Luxuria, ex quo non potest sequi humana generatione: five, quo pervertitur ordo a natura prescriptus, ita ut concepio fieri nequeat. Porro huiusmodi vitium dividitur in quatuor species, videletur in Mollitiem, Bestialitatem, Sodomiam, & indebitum concubendi modum, de quibus sigillatum in hac, & sequenti Quæstione.*

44. CONCL. I. *Mollities, que alio nomine ab Apostolo 2. Corinth. 12. & ad Gal. 4, vocatur Immunditia, est pecatum contra naturam, per quod voluntarie Pollutione queritur extra concubitum. Hoc est peccatum mortale, quando perfecte voluntaria exilis,*

cum sit contra ordinem nature, & generationis; atque excludit a regno Dei, juxta illud: Corinth. 6. *Mollies regnum Dei non possidebunt.* Et c. 5. ad Galat. *Manifestant opera carnis, quæ sunt Fornicatio, Immunditia, Impudicitia, Luxuria, &c. Quapropter zobiis, sicut practici, quoniam qui talia agunt, regnum DEI non consequentur.*

45. CONCL. II. *Mollities est intrinsecamente mala, adeo ut nunquam quovis praetextu, etiam sedante tentacionis (nam hoc est lucubnare) vel tuendae sanitatis causa, licet sit procurare Pollutionem; neque Medicus possit præbere medicinam eo fine, ut naturam ad eam conciperet. Ita communis. Nam voluntaria illa emulio feminis humani est contra primarium finem, ob quem a natura est institutum. Et si semel licitum esset, ex tali praetextu procurare Pollutionem, ob naturalem delectabilitatem, & paucim prætextum ejusmodi motivum, via latissima huiusmodi aperitur, immutando naturam suam in eum suam, qui est contra naturam, ut Rom. c. 1. cum maxima jactura generationis humanæ. Hinc merito Innocentius XI. leguntur inter alias, ordine 49. Propositionem damnavit: *Mollities iure naturae prohibita non est; unde si DEUS eam non interdisceret, sicut est bona, & aliquando obligatoria.**

46. Ethinc, quantum attinet ad alteram partem Conclusionis, medie huc præcie tentativa fuisse, vel applicare infirmis, gravissime prohibetur Medicis c. *Cum infirmis scire gaudere?*

58.

59.

59.

59.

59.

59.

47. Dicitur notanter in Conclusione, *propter medicinam eos fine ut naturam ad eam conciperet.* Nam dare pharmaca, quibus femen in fanguinem, vel alium humorem resolvatur, culpa vacat: ut notant Bonacora tom. 1. q. 4. de Matr. penit. 10. n. 12. Sanchez, & alii. Deinde, licet forte femen, si corporis sanitati officere coepit, detrahit possit medicamentum cathartico (eo modo, quo pulsus, pituita, & melancholia abique libidinis lenfu) tamen non potest pelli actu & impetu, quem natura fecit illi proprum, neque hoc fine a Medicis pharmacum prescribi: quia hic solus prolis causa a natura institutus est, & aliquoquin procuraretur polutio. *Læsi lib. 4. c. 3. n. 96.*

48. Nec

38. Nec obstat, quod licita sit emissio sanguinis, imo & amputatio manus ad vitam conservacionem. Rcp. enim negando patitatem. Quia scimus est institutum ad propagationem speciei, unde nec ejus nisi alter licitus, nisi ob dictum scimus in legitimo Matrimonio: at fanguis, manus &c. sunt ordinata ad conservationem, & functiones individui: unde non mirum, quod ob eis conservationem expelli, vel refecari possint, cum bonum torus preferendum sit bono parti. Acedit, quod in illius emulgione subicit delectatio naturaliter consurgens, inducita ad malam in Conclusione alii, secum in emulgione fanguis, aut amputatio manus.

49. CONCL. III. Omnes Pollutiones secundum se spectatae sunt evidenter speciei. Ita Azorius part. 3. lib. 3. c. 21. Bonacina lac. cit. n. 15. & alii: Ratio est: quia habent eandem deformitatem, & contrarie- tatem cum recta ratione.

50. Dicitur, secundum se postulata: Quia per accidens possunt conjungi aliae malitia species distinctae: nam si polluit se persona voto Castris obstricta, additur nova malitia Sacrifigii: si conjugatus, nova malitia contra Castritatem conjugalem, bonumque Mitrionum: si cum imaginatione, seu desiderio peccandi cum hac, vel illa persona forlita, conjugata, voto Castris obstricta &c. alia species distincta turpitudine, juxta qualitatem personae illiciter concepit. Et hoc ipsum erit dicendum, si illud peccatum extra concubinatum constitutum a pluribus personis, una adjuvante alteram; nam etiam tunc exprimenda la Confessione erit qualitas personae complicitis, utpote cuius peccato quis cooperatur, vel eas ad hoc induxit.

51. CONCL. IV. Polluto inducit vice mortalia, hoc est, illa, que praevidetur leitura ex positione aliquis causa, quae evitari posset, ac debet, pariter est peccatum mortale, saltem si ipsa causa in genere Luxuria sit gravior peccaminosum, atque ex se multum excitativa talis effectus. Ita sub his terminis communis. Sic sit, quando qui praevisa ejusmodi foeditate leitura vacat libidinosum, seu ex venera delectatione provenientibus oculis, tacitibus, amplexis, & aliis huiusmodi, que sunt causa propinquum pollutionis, & ex natura sua talis turpitudinis excitativa. Ratio est: quia in talen causam consentanea, hoc ipso in effectum inde connaturaliter & ceterum constitutre convincitur.

52. Disturbi in Conclusione, que previdetur secura. Nam si operari nullo modo advertit ad periculum securi effectus pravi, tunc ejusmodi effectus, utpote pollutio, neque in eis, neque in sua causa censetur voluntarius, utpote nullo modo pravus.

53. Et additur, ex positione causa, que evitari posse, ac debet: Nam quando cum modi actio caterroquin licita est, & necessaria, vel utilis, ac proinde non adest obligatio eam vitandi, effectus inde sequens, etiam pravus, seculio also contentus, non imputatur ad culpam, prout jam superius (b) dictum fuit. Et hinc licitum est sumere mediemam ad expellendos varios alias corporis noxiis humores ordinantes, et si per accidens, circa complacentiam venerantur, exinde sequatur, vel hanc expulsionem comittere pollutio. Item Parochus, imo & alius Confessarius, ex officio non obligatus, potest exciper Confessiones Chytrius, vel Medicina tangere partes foeminae indigenas cura, aut studere rebus medicis, ac huiusmodi; non obstante pravissimo periculo pollutionis secura, dummodo hanc minime intendat, neque in eam libidinosus contentiat. Similiter experitus, se polluti ex expectatione abuso pericolo proximo Conscientus, non tenetur pedeliter incidere. Ratio generalis est: quia talia vel fuisse ex officio, aut Charitate erga proximum, vel latenter sunt utiliter operantur, & caterroquin honesta & licita, neque causa per se, ac suauitate proxima talis seditoris. Sanchez lib. 9. de Matr. dist. 45. n. 7. & seq. Azorius c. 23. q. 4. & 5. Lefthus, Bonacina, & communis.

54. Queritur 1. An ea causa pollutionis sit tantum venialiter mala, hocnon obstante, effectus exinde sequitur censetur mortaliter peccaminosum? e. g. ponamus, quoniam pollutio sequitur ex semideliberata complacentia, vel ex curioso aspectu facie aliquis feminam soluta, queritur, an talis pollutio sit mortaliter peccaminosum? Ad hoc queritur ex Lefthus, & Sanchez nostris Partitius Sportis part. 4. Theolog. Sacrament. foli. 5. §. 6. respondet tripliciter. 1. Si causa in genere luxurie non tantum venialiter, sed etiam mortaliter mala foret, acque ex sua natura proxime inducens ad similes seditiones, sicut effectus securus, nempe pollutio, haud dubio foret mortaliter peccaminosum, prout jam supra Conclusione IV. fuit insinuatum. II. Si causa illa in genere Luxurie est tantum peccatum veniale, etiam graves motus, vel ipsa pollutio exinde secura, minime tamen

intenta, & seclusio semper periculo confessus in illam, erit duntaxat venialiter mala. Ratio est: quia, cum cum pollutio non sit volita in se, sed tantum in sua causa, in tantum mala erit, in quantum mala est ipsa causa, & consequenter si causa fuerit tantummodo venialiter mala, pariter effectus imputatur tantum venialiter malus.

III. Quando causa, ex qua sequitur pollutio, non est peccatum in genere Luxurie, quippe natura sua non ordinata ad rem venire, etiam mortaliter peccaminosum in alio genere, exinde tamen effectus pollutionis non erit mortaliter peccaminosum, si in illa pollutione non habeatur libidinosus complacentia, & pariter excludatur periculum proximum contentus. Ratio est: etiam tunc illa causa non videtur per se, ac proxime, sed tantum per accidens, ac leviter & remote influere in similem effectum. Atque ex his responsumponit (inquit P. Sporus) tolluntur plurimi scrupuli, & voluntur innumeri caus. Licer caterroquin causa mens etiam talia studere amovere ex abominatione hujus feeditatis.

55. Queritur II. An licet pollutionem involuntari, v. g. in somno ortam permittere, & claudendo omnem affectum ad candalum, ac caterroquin se habendo negative? Ad hoc queritur denou responder P. Sporus, uti sequitur: quando motus Veneris, ac ipsa decisio feminis accidit in somno, sed emissio, si effluxio fit potesta in vigilia, & multo magis si ipsa emissio feminis jam incipit in somnis, & partim adiungit fit in vigilia, seculio contentu in illam, nullum sit peccatum, juxta Gerlon, Sanchez, Tamburini, Ratio est: quia, uti supponitur, pollutio incipit involuntari, continuatio autem effluxionis feminis est solum effectus naturalis cause praecedentis, que hic & nunc impedit amplius viri potest, & consequenter ne quis tenetur vel enim conatus ille reprehendi nihil operabitur, vel retento contra natura impetu extra suam sedem feminis, corpus supra modum gravabitur, & pericolo infinitum exponeret. Cavendum tamen vel maxime, ne vigilans non tantum permitteat, sed etiam positivo conatu promoteat, vel compleat, quod utique non licet circa grave peccatum, si vere deliberate fieret: nam in eo calu aliquoties non tam perfectum, quam imperfectum voluntarium intervenire, experientia patet. Tertissime ager taliter vigilans, si sitem circa similem feeditatis.

56. Queritur III. An licetum sit desiderare, vel delectari de pollutione naturaliter secura? Resp. I. Illicitum est, eam desiderare, vel de ipsa jam secura gaudente ob delectationem; neque illo modo facta, ipsam procurare, aut ad eam active cooperari, vel quidquam facere eo fine, ut eveniat. Ita omnes Doctores: nam confessus in eam, cooperatio, vel intentio, jam foret peccatum mortale.

57. Resp. II. Nihilominus simplici affectu, & sine ulla procreatione, ob finem honorem, v. g. fedenda tentationis, vel fastidii ergo, desiderare, ut pollutio naturaliter eveniat, aut de eis naturaliter secura gaudente, multi Doctores non illicitum centent. Ut Lefthus cit. c. 30. n. 105. Navarrus. 16. Man. n. 6. Laym. l. 3. sect. 4. n. 17. & alii. Qui tamen recte addunt ejusmodi simplex desiderium, vel gaudium, indicare imperfictum Castritatis affectum: nam Viri perfecti ob amorem puritatis, & timorem conscientiam in carnalem delectationem, vel maximis abhorrent ab omni, quamvis naturaliter eveniente, carnis impuritate.

58. Queritur ulterius, an qua haecens dicta sunt de pollutione, etiam locum habent in Distillatione? Ubi notandum ex Gerfone part. 2. tradi. de pollut. D. Thoma, Sanchez, & alii, quod e corpore humano per meatus membrorum pudendorum propter urinam, verunque semen, procedat humor quadammodo mediusr, qui potest vocari salivais, vel spuma. Et hic quidem ab humore feminili non ita facile discernitur, propter similitudinem coloris, infectionem, carnisque commotionem, quas aliquando ipsum comunitat: differt tamen prae ceteris in hoc, quod facilius fluat, nec cum tanta carnis commotione, sicuti feminalis, & quandoque imperceptibiliter, ac sine ulla carnis commotione. Hoc praenotato

59. Resp. Quando Distillatio accidit absque ulla carnis commotione, de ea non est curandum, cum si veluti quidam fudor fluens: fecus est, quando ipsa fit cum magna carnis commotione. Ita Sanchez cit. dist. 45. n. 2. & seq. n. 31. Bonacina part. 10. n. 13. & alii. Ratio posterioris partis est: quia ejusmodi commissio spiritans est no-

tabilis turpis, & veluti inchoata Pollutio; ergo si est voluntaria, etiam Distillatio erit mortalium ob ejusmodi delictationem venientem. De hac prouide erunt applicanda haec nos dicit, non vero de ea, quae contingit abque commixione carnali.

QUESTIO VI.

De ceteris speciebus Peccati contra naturam.

SUMMARIUM.

- 60 Bestialitas, quid?
- 61 Non variatur species ob diversitatem bestiarum.
- 62 Concupiscentia cum demone, quale peccatum?
- 63 Sodoma, quid?
- 64 Sodomitaurum paxa.
- (c) Juxta dicta Tr. 2. Dist. 2. n. 40. & seqq.
- 65 Indebitus concubandi modus, quid?
- 66 Quale peccatum proflorus coitus inter conjuges?
- 67 Peccata contra naturam distinguuntur species.
- 68 Solvitur obstatio.
- 69 Plures Luxuria species concurrunt, quandoque in eodem actu.

60. CONCL. I. Bestialitas, quae est secunda species peccati contra naturam, tunc committitur, quando concubit quis cum reanimata non ejusdem speciei cum homine. Hoc peccatum est gravissimum, & in Foro etiam Seculari pena mortis, & combustionis merito punitur.

61. Extrum istud peccatum contra naturam non variatur species ex eo, quod committatur cum animalibus species distinctis, ut puta ova, equa, canes &c. Omnia enim convenient in hac una ratione, quod non sunt ejusdem speciei cum homine: malitia autem Bestialitas consistit in hoc, quod non servetur eadem species, & natura. Fillius tr. 30. cap. 8. n. 161. & alii communiter.

62. Queres: an concubitus cum demone sit Bestialitas? Respo: cum citat. Fillius, & alii, peccatum cum demone assumente formam hominis, maris, vel feminae, aut aliquis bellus, semper dici peccatum Bestialitas (qua etiam de-

moni est diversa speciei ab homine) sed ultra hanc peccati malitiam etiam superaddere virtutum Irrigiositatis, & Superfluitatis ob societatem cum demone habitant in illo actu venero. Addendum etiam cum citato Authore n. 162. quantum est ex parte affectus, talis peccata posse esse diverse species: nam si quis cum demone coeat in forma mulieris affectu fornicario, adulterino, vel incestuoso, erit praeceps peccatum Bestialitas, & Superfluitatis, etiam peccatum Fornicationis, Adulterii, vel Incesti, ratione illius pravi affectus, atque voluntatis, quam habet.

63. CONCL. II. Sodoma est peccatum contranaturam, quo ex affectu ad indebitum sexum vir concubit cum viro, vel feminam cum feminam. Ita D. Thomas 2.2. q. 154. art. 11. & alii.

64. Hoc peccatum est gravissimum, atque in celum clamans, Gen. 19. ob quod Sodoma & Gomorrah, cum finitimis civitatibus, celestisq[ue] vindice confugerunt. Hinc Iure quoque Civili tanti sceleris Reigen concrenatur: at Jure Canonico omni Laici excommunicabatur, Clerici vero deponebantur, & in Monasteriis detrahebantur. Nunc vero, quod attinet ad Clericos, iuxta Bullam S. Pii V. que incipit. Horrendum illud scelus & habetur tam 2. Bullarii Romani Confit. 72. dicti Pont. Clerici Sodomita ipso jure sunt privati privilegio Clericorum, & dignitate, Officio, & Beneficio Ecclesiastico: quamvis, quia huc Constitutio est penalis, atque requiriens exceptionem extreamam, ea premium in conscientia obligat post sententian Judicis declaratoriam. (c)

65. CONCL. III. Ultima species peccati contranaturam, sive Indebitus concubandi modus, est peccatum contra naturam, per quod vir concubit cum feminam modo indebito, ita ut impudenter generato. Ita Fillius loc. cit. n. 156. & alii.

66. Dicitur notanter, ita ut impudenter generato: nam aliquin in rigore non erit peccatum contra naturam, cum enim non conveniat definitio num. 43. data. Hinc scelus hoc, ac etiam periclio impediendi generationem, proflorus coitus inter conjuges peccatum mortale non est: ordinare tamen est peccatum veniale, & quidem grave in suo genere, nisi aliqua necessitas excusat, ut puta quia mulier est pregnans, vel quia corporis dispositio propter pinguedinem alter fieri non patitur.

Et

QUEST. VI. De ceteris speciebus Peccati contra naturam. 339

Et hinc conjuges sic congregientes extra causum necessitatis, graviter reprehendendi sunt ob periculum impediende generationis. Magistrus dis. 11. Thel. Moral. nn. 135. Filius, Bonacina, & alii. Verum occasione praedictorum

67. Queritur I. An predicta quatuor peccata contra naturam distinguuntur species in genere moris? Respo: affirmative, cum Magistrus loc. cit. n. 137. ag. foz. & commentari. Ratio est: quia licet opponantur eidem virtuti Caftitatis, tamen ipsi opponuntur secundum diversam species retribuendum. Et hinc diversam distinguitur, atque disponentiam cum recta ratione continet Bestialitas, & Sodoma, quam simplex Pollutione.

68. Nec obstat, quod omnia haec sint peccata contra naturam. Respo: enim, est peccatum contra naturam esse genus relpectu dictarum quatuor species: aliquo enim, nisi intercederet ejusmodi distinctio specifica in genere moris, sequeretur, quod, si quis melius habuerit Pollutionem, lemel committeret Bestialitatem, & lemel Sodomiam, statuerit in confessione, dicens: Tert peccatum contra naturam: quod est contra communem sensum Doctorum. Accedit Decretum Alexandri VII. hanc inter alias, ordine 24. Propositionem damnatrix: Mollitia, Sodoma, & Bestialitas sunt peccata ejusdem species infamae, ideoque suffici dicere in Confessione, se procurare penitentiam.

69. Queritur II. An plures Luxuria species, necessario in Confessione explicande, quandoque in eodem actum concurrant? Respo: cum Scoto Quidlibet. 18. s. de primo, & Doctoribus communiter, affirmative. Si enim peccatum carnis, a Clerico in Sacris constituto, vel alio habente votum Caftitatis, cum confanguinea sua conjugata committunt una cum effusione feminis preter reatum. Adulterio continet malitiam speciei distinctam Sacrilegi, atque Incesti, & peccati contra naturam. Idem contingere potest in desiderio illicitis, & carnalibus: sic quippe voto Caftitatis oblitus, & seplum voluntarie polliens cum imaginatione, argu affectu ad personam conjugatam fibi confanguineam, praeceps peccati contra naturam, & Sacrilegi, etiam ob pravam illam concupiscentiam internam, desideriumque carnale, contrahit malitiam Incesti, atque Adulterii, necessario in Confessione

Y 2

ni.

A. Diverendum, quod Impudicia sit circa oculula, tactus, & alios actus circumstantes actum venerum, pronosticat D. Thomas 2.2. q. 154. art. 1. ad 5. de hac loquitur Apostolus ad Galat. 5. Ma-

aperiendam, utpote circumstantiam speciem mutantem: & idem dicendum de filiibus.

QUESTIO VII.

De impudicia, hoc est, de osculis, tactibus, specib[us]que impudicis, & aucta levitas materie in re venerea?

SUMMARIUM.

70. Impudicia est circa oculula, tactus &c. venerea.

71. Oculi, tactus &c. impudici, quale peccatum inter solutes?

Preparatoris Scripti, qua?

72. Quid de osculis, & amplexibus causa amicitiae?

73. Aut tactus joco, aut levitate habitis?

74. Sive ex causa justa, v.g. medendi, facti?

An feminis tenetur tale genus medendi admittere?

75. Quid de fricatione pudendorum?

76. Tactus, & affectus impudici inter conjugos, an, & quale peccatum?

77. Num licet inter spousos de futuro?

78. Aut tactus in partibus honestis, causa delectationis sensivis?

79. Tactus impudici inter personas ejusdem sexus, quale peccatum?

80. Tu tacili libidinis explicanda circumstantia personarum complicatum.

81. Affectus, verba, & canthus inter solutes, quale peccatum?

82. Quid si sunt ex levitate, curiositate, &c.

83. Differunt inter tactum, & usum.

84. Affectus curios, praeformati fixi, quam periculosi?

85. Levitas materiae in re venerea, an debetur? I. Sententia.

86. II. Sententia.

87. III. Sententia, merito temenda ex auctoritate.

88. Ex ratione.

89. Solvantur rationes prime.

90. Et secunde sententia.

peccato, immunditia, impudicitia, luxuria &c. Quae dico vobis, scilicet predixi, quoniam qui talis agnat, regnum Domini non consequentur. Quid ut melius intelligatur sit.

71. CONCL. I. Certum est, quod oculata, tactus & amplexus impudici, id est, habita causa delectationis venerat, & sensibili ex commotione spirituum generationis deservientium conurgentes, inter personas solutas sint peccata mortalia. Ita Sanchez lib. 9. de Matrimonio, disp. 46. num. 7. & communis aliorum s' idque pater ex cit. texu D. Pauli ad Galatas, 5. cum concordant. Ratio est: quia ejusmodi oculata, tactus, & amplexus impudici, supe natura ordinantur ad copulam carnalem, ad eamque proxime disponunt, ob vehementem corporis, spiritualiisque generationis deservientium commotionem, & hoc ipso sunt pollutio aliquia inchoantur: ergo. Hinc Glosa in l. Quid ait, ff. Ad legem Julianam de Adulteriis, preparatoria. Scupri referit his verbis:

Vetus colligimus, tactus, post oscula fatum. Concordat Decretum Alexandri VII. inter alias Propositiones etiam hanc, ordine 40, damnantis: Et probabilis opinio que dicit, s' tamen veniale osculum habuisse oblationem carnalem, & sensibili, quia ex osculo oritur, tactus pericolo confessus adulterio, & pollutionis.

72. Rerum notanter in Conclusione, impudici, id est, habita causa delectationis venerat: Nam si oculata, vel amplexus hant causa amicitiae, secundum mortem patris, communiter excusat a peccato: quia oculata, vel tactus de se non sunt intrinsecus malii, sed indifferentes: simulque hic sunt ex honesto fine, nimis in signum mutua benevolentia, pacis, debiti obsequi. Nec obstat, quod inde configurant quandoque motus inordinatus sensibilis: dummodo eidem non praebatur deliberatus afferens, nec habebatur libidinosa complacencia: nam aliqui ejusmodi prava complacencia utique facit peccaminosam.

73. Deinde si tactus, amplexus, vel oculata, solum habeantur ex joco, vel quadam animi levitate, aut alia confusili ratione, non vero causa delectationis venerat, per se loquendo non excedunt culpam venialem. Layman lib. 3. f. 4. 2. 10. c. tantum communem Doctorem. Quamvis recte idem post Sanchez l. r. num. 11. hinc excipiatur tactus valde turpes & impudicos, ut partum vicinarum venerat, vel ipsarum venerata-

rum: nam hi ultimi, si absque necessitate, vel utilitate (quod additur propter dicenda numero sequenti) fiunt etiam ex joco, vel levitate inter personas diversi sexus in predictis partibus in honestis immediate (fecis si obiter tantum super vestes) non excusantur a peccato mortali, cum ex natura rei similes tactus ad delectationem veneream propinquie tendant, eamque valde excitent inter personas diversi sexus, nisi forsan etiam infantilis a gravitate peccati extimat, prout exinde Sanchez, Sporer, & Jacobus Marcianus eximunt a gravi peccato, non item a veniali, ancillas pueriles vestientes, lavantes, coruque pudenda ex curiositate per breve temporis spatium, secluso confusus, vel complicita tactus tangentes: nam licet etiam iste mortaliter peccare possint, si id morose fieri morta longiori faciant ab moralis periculum confessus libidinosi: si tamen brevi temporis spatio contingat, non solet similitudis ex sua natura tendere propinquie ad delectationem veneream, eamque valde excitat.

74. Rursum si tactus etiam inter personas adultas diversi sexus in partibus in honestis fiat causa mendaci, aut alia necessaria, vel iusta, secluso alio pravo affectu, nullum est peccatum: cum talis tactus, usque ex Charitate ordinatus, vel ex alio justo motivo procedens, sit consonans recte rationi. Notat tamen Lessius cit. lib. 4. c. 3. num. 60. post Navarrum cap. Si cui en. 13. de penit. disp. 1. quod mulier, praefertim virgo, non tenetur tale genus medicandi in partibus secretioribus admittere: tum quia mens castali curatione, non minus, quam a morbo abhorret: tum quia nemo tenetur admittere id, cui est conjunctum periculum mortis pravae, aut delectationis carnalis.

75. Ex eadem causa necessitatis excusat tactus, seu frictio propriorum pudendum, per fundam pruritus, in illis partibus quandoque vehementius conurgentem. Imo Layman cit. f. 4. n. 13. post Sanchez, & Petrus Marchantius in Resolutionibus, ad romam 3. Tribunalis additi, Causa 3. post Sancium, & Villalobos existimant, non esse peccati damnum, qui ejusmodi molestissimum pruritum frictio sedare conatur, quamvis cum periculo pollutionis, dummodo non subicit periculum confessus in istam.

76. Additur insuper in Conclusione,

inter personas solutas: In primis enim convenient Doctores, conjugibus ejusmodi tactus esse licitos, si ad copulam conjugalem referantur, ut post ad quam licet le excitant. Deinde tactus, oscula, & alpeccus ejusmodi inter conjuges, si fiunt causa lius voluntatis, sunt quidem culpabiles, sed non mortali, etiam si capiantur ob delectationem, abique intentione copule conjugalis: quia Matrimonium eos coherent, ac detectus debitis suis non est mortalis. Intellige, dummodo abste periculum pollutionis: nam aliquo tempore Bozinacum tom. 1. quest. 4. de Marrimonio, pun. 9. num. 6. Lessium, Layman, Mastrum &c. a mortali non excusantur, nisi adsciri alia iusta causa similes tactus admittendi, quia si forte juxta Sanchez lib. 9. disp. 49. n. 37. Perez disp. 47. ac Dianam part. 6. tract. 6. Resol. 27. manifestatio & conservatio maritalis amoris, praefectum ex parte redditus, ubi admittit talium tactuum ex fine simili loco licita, eti subinde prater intentionem sequitur pollutio, de quo vide fufus Sporer part. 4. Thiol. Sacrament. cap. 8. f. 3. 5. 4. n. 300.

77. Num autem inter Sponios de futuro licet tactus, & oscula, alia difficultas est. Et quidem tactus impudicos inter Sponios non excludari mortali peccati faciunt Doctores, eo quod hi proxime disponant ad copulam, & non est illis licita. Quod si oculata, & amplexus de se non sunt impudici, simulque fiunt absque fine venerata delectationis, sed intuitu honesti amoris, benevolentiae, aut necessitudinis, culpa vacant. Navarr. cap. 14. Manual. n. 9. & sequitur ex dictis n. 72.

78. Verum loquendo hujusmodi tactibus, qui post Sponialia absoluta fiunt causa delectationis sensitiva in partibus caterquin honestis, variant Doctores. Et quidem Navarrus l. c. n. 12. Layman n. 11. Cajetanus, & plures alii, eos excusant mortali, dummodo non subicit periculum pollutionis, vel contentus in actu turpem: quia (iniquum) Sponialia font inuitum, i.e. prava dispositio Matrimonii, & factus actus reddunt licitos, si abicit periculum pollutionis, vel anterioris confessus: quamvis ejusmodi periculum, aut ipsos tactus impudicos, praefectus si Sponi fisi abique arbitrio convertantur, spectata fragilitate humana raro absit, ultra faciuntur. Oppositum tenet Henricus, Rebellus, & quidam alii, quorum lenita-

Rifffensius Thiol. Moral.

341

tiam turiore, & probabiliorum certet Bonacina loc. cit. n. 6. & Mastrum disp. 11. n. 142. Ratio huius posterioris sententiae est: quia hac delectatio a natura infinita est ut pravia dispositio ad copulam; & consequenter, cum hanc inter Sponios de futuro illicita sit, idem confundit de illa. Accedunt dicta superius num. 71. ac principice Decretum Alexandri VII. ibidem citatum.

79. CONCL. II. Tactus impudici seu veneream inter personas ejusdem sexus, sunt graviora peccata mortalia, quam inter personas solutas diversi sexus. Ita Layman cit. f. 4. n. 13. Et ratio est: quia ejusmodi tactus venerat ex natura sua tendunt ad peccatum mortali, vel etiam sodomitam, quod gravius est simplici fornicatione. Dixi notanter, Tactus veneream, id est, facti ex motu laicivo; nam si a personaejusdem sexus exercerentur tales tactus tantummodo ex levitate animi, vel joco, dum v. g. f. simili natant, aut balneant, Sanchez lib. 9. disp. 46. n. 22. excusat a mortal peccato, quod Silvius apud Sporer cenfet, admittit postea, si leviter, & quasi per transennam habent: tunc enim non soleat ordinarie exercitare propinquam ad venerem: alias fecis. Denique si ipsius tangere ex sola curiositate, vel levitate, secluso mala intentione, vel turpi confessus, aut periculo, limites peccati venialis non excederet: cum minor videatur indecencia in corpore proprio, quam alieno, & talis tactus in proprio corpore ordinarie non adeo exiret ad vicearem, quam in corpore alieno: Ubi tamen exstant utantur hac doctrinam Juvenses, qui alias peccato mortali sunt deediti, ne mentiantur iniquitas sit.

80. Porro circa haec hanc dicti ulterius quoque contra quosdam Neotoricos notandum est cum Sanchez lib. 9. de Matrimonio, disp. 46. n. 17. quod, quando tactus libidinosi juxta dicta sunt peccatum mortale, necessario in Confessione fatenda sit circumstantia personae tum agentis, tum patientis, v. g. an fuerit conjugata, consanguinea, Voto obfricta &c. Nam hujusmodi tactus sunt ejusdem malitia mortalis, cuius est actus confirmatus copulae, ad quam sapientia natura referuntur. Hoc ipsius ex profilio tradit Azorius part. 3. lib. 3. c. 25. q. 5. allegans communem.

81. CONCL. III. Alpeccus, turpiloquium, turpes cantilenae, ac hujusmodi, si causa delectationis venerat inter per-

fons solutus fiant, sunt peccata mortalia. Ita Layman n. 13. cum communī: nam ipsam defecatio venera talibus prohibita est; ergo & illud omne, quod fit causa illius venerae defecationis. Hinc Salvator Matth. 5. inquit: *Omnis, qui viderit mulierem ad concubendum eam, jam machatus est eam in corde suo.*

82. Dicitur, *Si causa defecationis venerae r. Nam si hanc ex quadam levitate, curiositate, & aut ob volitatem, quae præcise ex ipsa narratione capitur, vel alium huicmodi venum finem, non vera ob defecationem venerae, communiter venialis sententia, per loquendo, esti ratione scandali, vel periculi proximi labendi in gravius peccatum, mortalitate esse posse.* Sanchez cit. diffa. 46. n. 34. & seqq. Iesuſ lib. 5. de iust. & iur. c. 3. n. 63. & ali. Quod si talia hanc inter ipsorum conjuges, patet ex dictis n. 76. an. & quale sit peccatum.

83. CONCL. IV. Nihilominus datur a. Tiquid differens inter tactum, & visum, in eo differens, quod tacitus, amplexus, & oscula, magis propinquè tendit ad concubitum; adeoque defecatio sensibilis inde conlurgens frequenter fit venera & mortalis, & aquæ ad eam luxuriam speciem reducatur, in qua est, si contus sequetur, & propterea in Confessione exprimitur, debet circumstantia perlone tactus. E contra visus, sive species mauleris, quin & aliquotius illius, propinquè non tendit ad concubitum, potestque ex pluribus viciis hinc fieri; purus, ob debitan urbanitatem, aut ad e cognoſendūm poſta, si iterum convenerint, vel ad reprehendendū illius vanitatem, vel eam de rebus honestis conmōndam. Quinio si ejusmodi alpeſus fiat ob solam curiositatem, tantummodo est peccatum veniale, nisi ferio & delibereate contingat in partibus denudatis omnia obſcenis perfonis diversi ſexus, ubi a peccato gravi hand eximeretur talis curiosus alpeſus, quando fortata atas adhuc infantilis non excūferet.

84. Patendum tamen, quod tales alpeſus, & curioſi, praefatim fixi & diuturni, sine valde periculosi, & innumeri ex illis fuerint perduci ad lapsum. Nam exinde naturaliter conſurgit commotio spirituum generationis intervenientium, & in membris rebellio, & in affectu complacentia; quin & insenſerit diabolus ſe immiscere foler, faciendo, ut species viva affluere obverſetur phantasia, que tenſim affectum allicit, &

narram convovet. Hinc non immerto Ecclæſtæſſi cap. 31. dicitur: *Nigrius sculo quid crevum eſt? Et Regus Pſaltes precatuſ pſal. 118. Aversi enclomēs, ne vidēte vanitatem: in viaua vioſie me. E contra 2. Peri 2. fecelerit quidam memorarit, oculos habentes plenus adulterii, & incircabiliſt delicti. Unde & Daniel Seni illi, cattam Sufianam depenerit, improperavit: species decipit, & conceptio[n]is ſaboverit cor tuum. Dan. 73.*

85. Quatenus an detur levitas materiae in venera? Ref. In resolutione hujus Quæſitionis variate Doctores. Aſſerunt nonnulli, quos citat Balbus virg. *Pſecatum L. 7.* pro hac ſententia allegans Sanchez, Navarum, Sancium, Vafquez, Sotum, & quoddam alios. Rationem dant; quia non videatur ratio cur in alia materiis communiter poſtit dari levitas materiae, & non in propoſito. Deinde, quis credat (inquit) quod quis non poſtit ex levi & leniſtis curioſitate alpeſus foemina tranſuentem, vel ejus manum aut pedem premere, digitor intorquere, &c. quin ulterius velit progredi?

86. Alii diſtinguitur inter materiam luxuriae, & veneſea: nam luxuria (ajunt) late patet ad omnem culpatum, pertinente maxime ad ſenſum tactus, & refertur venera, quam proprie vocamus libidinosam, referratur ad culpas pertinentes ad generationem. Atque hoc delectatio veneſea ortur in, vel circa partes genitales ob communionem, vel alteracionem spirituum generationis ferventium. Qui diſtinctio ſupofita aſſerit hanc ſententia in materia luxuriae poſſe dari parvitatem materiae: ut & ſit tactus levissim joco, vel curioſitate; vel quando matres, aut nutritrix magna cum ſuavitate tangunt, vel oculatur pueri temellos &c. Negat vero, dat parvitatem materiae in veneſea: nam eo ipso, quod veneſea eſt, pariter eſt inchoatio copula, aut pollutionis, qua ter ſolus temper eſt peccatum mortale, dummodo ſit perfecta voluntaria. Maſtrus diffa. 11. n. 145. post Tamburinum l. 7. t. 8. §. 1. & quidam a. lii.

87. Tertia, & ceteris probabilitior, ſimilique communior ſententia afferit, quamvis in materia veneſea poſſit dari, & ſe puto numero detur, peccatum veniale ratione imperfecti contentus, vel ob defectum plena[re] advertentia & deliberationis, ut eſt certum, que indubitabitur; & eo quod in hac

hac pugna quotidiana facilime contingat aliqua negligenti in repellendis turpibus motibus, vel etiam imperfecta complacencia, ſufficiens ad peccatum veniale; nihilominus aut, in retia lubricis ex ſola parvitatem materie non dari peccatum veniale, modo cateroquin adſerit deliberata advertentia, & voluntariam ſufficiens ad peccatum mortale conſtituendum. Ita Sanchez L. 5. in *Decalogum*, cap. 6. num. 12. ubi priorē ſententiam ſuam revocat, ſimiliter quoque aſſerit, a Summis Pontificibus Clemente VII. & V. hanc posteriorem ſententiam eſſe approbatam. Concordat noſtilium Decretum Alexander VII. L. 71. jam citatum, in quo dannatur ſequens Propositio, ordine 40. *Eſt probabilis opinio, que dicit, eſe ianum veniale oculum habitum ob delectacionem carnalem, & ſenſibilem, que ex oculo oritur, ſedloꝝ pericolo censensiui nleſivis, & pollutionis.*

88. Accedit ratio: quia omnis delectatio veneſea eſt inchoatio quedam pollutionis: atqui omnis talis inchoatio, cateroquin ſufficiens deliberata & voluntaria, eſt peccatum mortale: ergo. Major definiunt ex Galeno lib. 14. de uſa partium, c. 9. & 10. ubi ait, quod delectatio veneſea fit, que in carne conlurgit ex motu humoris ſeroli, quia ſi ſubstantia feminis inceſtentis per communionem spirituum generationi ſubſervient.

89. Ad rationes contrarie ſententia n. 85. adducta, que ad primam earum

D I S T I N C T I O VII.

De Septimo Praecepto Decalogi.

Q U A S T I O N E I.

Quid ſit Furum, & qua[re] quantitas ad Furum mortale iuficit?

S U M M A R I U M .

1. *Septimum praeceptum, qualiter?*

2. *Furm, quid?*

3. *Tris ad Furum concurrit, quae?*

4. *Plagium, quid?*

5. *Furm non fit, si dominus non eſt ratio[n]abiliter invitus.*

(b) De hoc infra n. 10. & 13.

3. *Furm, quale peccatum?*

6. *Qua[re] quantitas ſufficiat ad Furum mortale?*

7. *Ea definienda tum ex quantitate rei ablatæ, tum ex circumſtantia ſe.*

8. *Taxatio ſujs juxta varios ſtatiū hominum.*

9. *Alius modus taxandi juxta ſitum uimus diei.*

10. *In extrema neceſſitate licitum eſt aliena ſurripere.*

11. *Nisi datinſ ſit in pari neceſſitate.*

12. *Magis debet quis diligere ſe, quam Proximum, quomodo?*